

**INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE ORAZ
INDYWIDUALNE KONTA ZABEZPIECZENIA
EMERYTALNEGO
W 2016 ROKU**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA 2017**

DEPARTAMENT NADZORU INWESTYCJI EMERYTALNYCH

Słowa kluczowe: INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE, INDYWIDUALNE KONTA
ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO, DODATKOWA FORMA OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ

SPIS TREŚCI

SYNTEZA	4
1 PODSTAWOWE INFORMACJE O ZASADACH FUNKCJONOWANIA IKE ORAZ IKZE	7
2 IKE W 2016 ROKU	8
2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku	8
2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych.....	9
2.3 Wartość aktywów IKE w instytucjach finansowych	10
2.4 Wpłaty na IKE.....	11
2.5 Średni stan konta IKE.....	13
2.6 Liczba otwieranych IKE.....	13
2.7 Wpłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE	15
2.7.1 Wpłaty z IKE	15
2.7.2 Zwroty z IKE.....	15
2.7.3 Wpłaty transferowe dotyczące IKE	16
3 IKZE W 2016 ROKU	18
3.1 Struktura osób posiadających IKZE według płci i wieku	18
3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych.....	19
3.3 Wartość aktywów IKZE według instytucji finansowych.....	20
3.4 Wpłaty na IKZE.....	21
3.5 Średni stan konta IKZE	22
3.6 Liczba otwieranych IKZE.....	23
3.7 Wpłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE	24

SYNTEZA

Opracowanie zawiera zestawienie podstawowych informacji dotyczących indywidualnych kont emerytalnych (IKE) oraz indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE) przygotowane na podstawie danych przekazywanych do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego przez instytucje finansowe prowadzące IKE oraz IKZE, tj.:

- zakłady ubezpieczeń,
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- podmioty prowadzące działalność maklerską,
- banki,
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne.

W przedmiotowym raporcie przedstawiono najistotniejsze zjawiska występujące na rynku IKE oraz IKZE w 2016 r.

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKE w 2016 r. (obejmują wielkości za cały rok lub według stanu na koniec roku), w porównaniu do 2015 r., przedstawiają się następująco:

- IKE posiadało 902,6 tys. osób (na koniec 2015 r. 855,2 tys. osób), co stanowiło 5,5% liczby osób pracujących,
- wartość rynku IKE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 6,7 mld zł (wzrost o 17,9% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r.) - najwięcej aktywów IKE zgromadzono w zakładach ubezpieczeń (2,3 mld zł),
- powstało 92,5 tys. nowych IKE, o 19,7 tys. kont więcej niż w 2015 r. - najwięcej IKE założono w funduszach inwestycyjnych (54,2 tys. kont), a najmniej w dobrowolnych funduszach emerytalnych (1,2 tys. kont),
- 31,5 tys. osób zamknęło rachunki IKE w związku z całkowitym zwrotem środków (wzrost o 7,1%) - najwięcej w zakładach ubezpieczeń (16,2 tys. osób),
- wypłatę środków z IKE zrealizowało 9,6 tys. osób (wzrost o 13,3%) - najwięcej w zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych (odpowiednio 4,2 tys. i 4 tys. osób),
- zdecydowana większość wypłat (97,9%) była realizowana w formule jednorazowej (97,6% w 2015 r.), a z możliwości wypłaty środków w ratach skorzystało 2,1% wypłacających środki z IKE (2,4% w 2015 r.),
- wskaźnik liczby IKE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKE marginalnie wzrósł i wyniósł 31,6% (31,5% w 2015 r.),
- wysokość średniej wpłaty na IKE wyniosła 3,7 tys. zł i nieznacznie wzrosła w porównaniu do 2015 r. (wzrost o 0,2 tys. zł) - najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską: 9,1 tys. zł, a najniższą w zakładach ubezpieczeń: 2,7 tys. zł,
- wartość przeciętnego stanu rachunku IKE wyniosła 7,4 tys. zł (wzrost o 0,8 tys. zł) – najwyższy przeciętny stan rachunku IKE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską: 39 tys. zł (w 2015 r. 35,8 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń: 4 tys. zł (w 2015 r. 3,6 tys. zł),
- wpływy środków pieniężnych do IKE wyniosły 1 223,5 mln zł (o 99,5 mln zł więcej niż w 2015 r.), z czego składki to 1 065,5 mln zł (o 120,8 mln zł więcej niż w 2015 r.), a transfery z pracowniczych programów emerytalnych 158 mln zł,
- wypływy środków pieniężnych z IKE osiągnęły poziom 441,2 mln zł (o 39,1 mln zł więcej niż w 2015 r.), z czego wypłaty to 148,5 mln zł (o 35,5 mln zł więcej niż w 2015 r.), zwroty 292,3 mln zł (o 3,2 mln zł więcej niż w 2015 r.), transfery do pracowniczych programów emerytalnych 469 tys. zł (o 390 tys. zł więcej niż w 2015 r.),
- wpłaty netto do IKE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty kwot wyniosły 782,3 mln zł (o 60,5 mln zł więcej niż w 2015 r.).

Nowelizacja ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego* (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1776), dalej „ustawa o IKE oraz IKZE”, umożliwiła od 1 stycznia 2012 r. zawieranie umów

o prowadzenie IKE i IKZE z dobrowolnymi funduszami emerytalnymi (dalej: „DFE”) zarządzanymi przez powszechne towarzystwa emerytalne (dalej: „PTE”).

Do dnia 31 grudnia 2012 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała 9 decyzji zezwalających na utworzenie DFE (7 DFE prowadzących IKE i IKZE, 2 DFE oferujące wyłącznie IKZE). W 2012 r. jedno DFE zrezygnowało z prowadzenia IKE. Od 2013 r. nie wydano decyzji zezwalającej na utworzenie kolejnego DFE w związku z brakiem takich wniosków. W 2015 r. organ nadzoru wydał decyzję o przejęciu zarządzania Nordea DFE przez PTE PZU SA i likwidacji Nordea DFE. Obecnie 8 funkcjonujących DFE prowadzi IKZE, z czego 4 DFE prowadzi również IKE (na 6 DFE posiadających zezwolenie na prowadzenie IKE).

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKZE w 2016 r. (obejmują wielkości za cały rok lub według stanu na koniec roku), w porównaniu do 2015 r., przedstawiają się następująco:

- IKZE posiadało 643,1 tys. osób (na koniec 2015 r. 597,3 tys. osób), co stanowiło 3,9% liczby osób pracujących,
- wartość rynku IKZE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 1,1 mld zł (wzrost o 74% w porównaniu do stanu na koniec 2015 r.) - najwięcej aktywów IKZE zgromadzono w funduszach inwestycyjnych: 407,9 mln zł,
- powstało 63,9 tys. nowych IKZE, o 28,3 tys. mniej niż w 2015 r. - najwięcej IKZE założono w funduszach inwestycyjnych (37,4 tys. kont), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (1,8 tys. kont),
- wskaźnik liczby IKZE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKZE wyniósł 26,4% (w 2015 r. 23,9%),
- wysokość średniej wpłaty na IKZE wyniosła 2,8 tys. zł (wzrost o 0,2 tys. zł) - najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską (4,5 tys. zł), a najniższą w zakładach ubezpieczeń (2,2 tys. zł),
- wartość przeciętnego stanu rachunku IKZE wyniosła 1,7 tys. zł (wzrost o 0,7 tys. zł) – najwyższy przeciętny stan rachunku IKZE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską (9,2 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń (0,9 tys. zł),
- wpłaty netto na IKZE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty i zwroty kwot wyniosły w 2016 r. 443,6 mln zł (wzrost o 92,1 mln zł).

Na mocy przepisów ustawy z dnia 25 marca 2011 r. *o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych* Rada Ministrów została zobowiązana do dokonywania przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego i przedkładania Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej informacji o skutkach obowiązywania ww. ustawy wraz z propozycjami zmian, nie rzadziej, niż co 3 lata.

Następstwem wniosków zawartych w pierwszym przeglądzie z 2013 r. była zmiana w przepisach regulujących funkcjonowanie IKZE skutkujących:

- uproszczeniem reguł związanych z ustalaniem wysokości maksymalnej rocznej wpłaty na IKZE poprzez wprowadzenie rocznego limitu wpłat na IKZE w wysokości 1,2-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok, określonego w ustawie budżetowej lub ustawie o przewidywanym budżetowym,
- opodatkowaniem wypłat z IKZE oraz wypłat na rzecz osób uprawnionych zryczałtowanym podatkiem dochodowym na poziomie 10%, w miejsce opodatkowania według skali podatkowej obowiązującego w momencie wypłaty.

Wprowadzenie tych zmian w życie w 2014 r. nie spowodowało jednakże istotnego zwiększenia liczby otwieranych IKZE.

W 2016 r. Rada Ministrów dokonała ponownego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego. Dokument z przeglądu wraz z rekomendacjami został, po akceptacji Rady Ministrów, przekazany do Sejmu w dniu 30 grudnia 2016 r. Po jego rozpatrzeniu Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP w dniu 8 lutego 2017 r. złożyła wniosek o jego przyjęcie przez Sejm.

Rekomendacje przedstawione w przeglądzie funkcjonowania systemu emerytalnego z 2016 r. dotyczą zarówno II, jak i III filaru systemu emerytalnego i odwołują się do programu budowy kapitału będącego elementem *Strategii odpowiedzialnego rozwoju*. W przeglądzie znalazła się m.in. propozycja, aby 75% środków zgromadzonych w OFE przekazać na prywatne oszczędności emerytalne Polaków tj. IKE zarządzane przez fundusze inwestycyjne polskich akcji powstałe z przekształcenia obecnych OFE. Pozostałe 25% zgromadzonych środków dotychczas w OFE zostałyby natomiast przekazane do Funduszu Rezerwy Demograficznej, a ich równowartość zewidencjonowana na indywidualnych subkontach ubezpieczonych w ZUS. Zgodnie z założeniami zaprezentowanymi przedstawicielom UKNF na warsztatach przeprowadzonych przez Ministerstwo Finansów w marcu 2017 r., aktualnie zakłada się, że 75% środków z OFE zostanie przekazane na IKZE, a nie IKE, ze względu na zbliżony status podatkowy oszczędności w OFE i IKZE.

Ponadto w przeglądzie systemu emerytalnego rekomenduje się także stworzenie pracowniczych programów kapitałowych o powszechnym i dobrowolnym dla oszczędzających charakterze, opartych jednakże na automatycznym zapisie wszystkich osób w wieku od 19 do 55 lat zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw.

Wnioski i rekomendacje zawarte w przeglądzie systemu emerytalnego stanowią obecnie podstawę do prac nad projektami odpowiednich rozwiązań legislacyjnych.

1 PODSTAWOWE INFORMACJE O ZASADACH FUNKCJONOWANIA IKE ORAZ IKZE

Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego są prowadzone na podstawie pisemnej umowy zawartej przez oszczędzającego z:

- funduszem inwestycyjnym,
- podmiotem prowadzącym działalność maklerską,
- zakładem ubezpieczeń,
- bankiem,
- dobrowolnym funduszem emerytalnym.

Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat. Małoletni ma prawo do dokonywania wpłat na konto emerytalne tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę i w wysokości nie przekraczającej tych dochodów.

Prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat

W przypadku osób, które osiągnęły wiek 55 lat i decydują się na założenie IKE, konieczne jest złożenie dodatkowego oświadczenia o niedokonaniu w przeszłości wypłaty środków zgromadzonych na IKE.

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a podatek pobierany jest od przychodu oszczędzającego, z którego pochodzi składka na IKE. Zwolnienie podatkowe przysługujące osobie oszczędzającej na IKE dotyczy podatku od zysków kapitałowych, jednak jest ograniczone limitem kwotowym dotyczącym wysokości wpłacanych środków oraz warunkiem posiadania przez oszczędzającego jednego IKE.

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a wypłata zwolniona z podatku

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKE obowiązujące w latach 2004-2017.

Tabela 1. Limity wpłat na IKE w latach 2004-2017 (w zł)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kwota limitu	3 435	3 635	3 521	3 697	4 055	9 579	9 579	10 077	10 578	11 139	11 238	11 877	12 165	12 789

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Wypłata środków z IKE jest nieopodatkowana. Uprawnienia do wypłaty zgromadzonych środków na IKE przysługuje osobie po osiągnięciu 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia.

Z kolei w IKZE zwolnienie podatkowe polega na tym, że wpłaty na IKZE osoba oszczędzająca może odliczyć od podstawy opodatkowania. Tak jak w przypadku IKE, warunkiem skorzystania z odliczenia podatkowego jest posiadanie tylko jednego IKZE.

Wpłata na IKZE jest zwolniona z podatku, a wypłata opodatkowana

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKZE obowiązujące w latach 2012-2017.

Tabela 2. Limity wpłat na IKZE w latach 2012-2017 (w zł)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kwota limitu	4 031	4 231	4 495	4 751	4 866	5 116

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, obliczenia własne: 2012-2013

Od dnia 15 stycznia 2014 r. obniżono stawkę i sposób opodatkowania wypłat z IKZE - od kwoty wypłat z IKZE, w tym wypłat na rzecz osoby uprawnionej na wypadek śmierci oszczędzającego, pobierany jest zryczałtowany podatek w wysokości 10% przychodu.

2 IKE W 2016 ROKU

Według stanu na koniec grudnia 2016 r. IKE były prowadzone przez 50 instytucji finansowych:

- 12 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 16 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 62 działających towarzystw funduszy inwestycyjnych),
- 6 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 45 domów maklerskich działających na rynku i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 9 banków komercyjnych (na 36 działających banków komercyjnych), 1 bank spółdzielczy niezrzeszony oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 558 działających banków spółdzielczych),
- dobrowolne fundusze emerytalne (DFE) zarządzane przez 4 powszechne towarzystwa emerytalne (na 12 działających powszechnych towarzystw emerytalnych).

2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku

Na koniec 2016 r. zarejestrowanych było 902,6 tys. IKE, o 47,4 tys. więcej niż na koniec 2015 r. Podobnie jak w latach poprzednich, wśród oszczędzających na IKE najbardziej liczną grupą były osoby w wieku 51-60 lat, posiadające 249,3 tys. IKE (27,6% ogółu kont). Najmniej IKE posiadały natomiast osoby w wieku do 30 lat (27,7 tys. stanowiących 3,1% ogółu wszystkich IKE) - w tej grupie wiekowej od 2007 r. stale zmniejsza się liczba IKE, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn.

Tabela 3. Liczba IKE w podziale na wiek i płeć według stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w szt.)

Kategoria wiekowa	2015			2016		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	12 600	15 853	28 453	12 070	15 598	27 668
31-40 lat	85 179	95 756	180 935	82 641	92 778	175 419
41-50 lat	108 541	106 944	215 485	114 652	112 474	227 126
51-60 lat	133 177	108 356	241 533	137 705	111 644	249 349
powyżej 60	107 150	81 664	188 814	127 142	95 911	223 053
OGÓŁEM	446 647	408 573	855 220	474 210	428 405	902 615

Źródło: Obliczenia własne

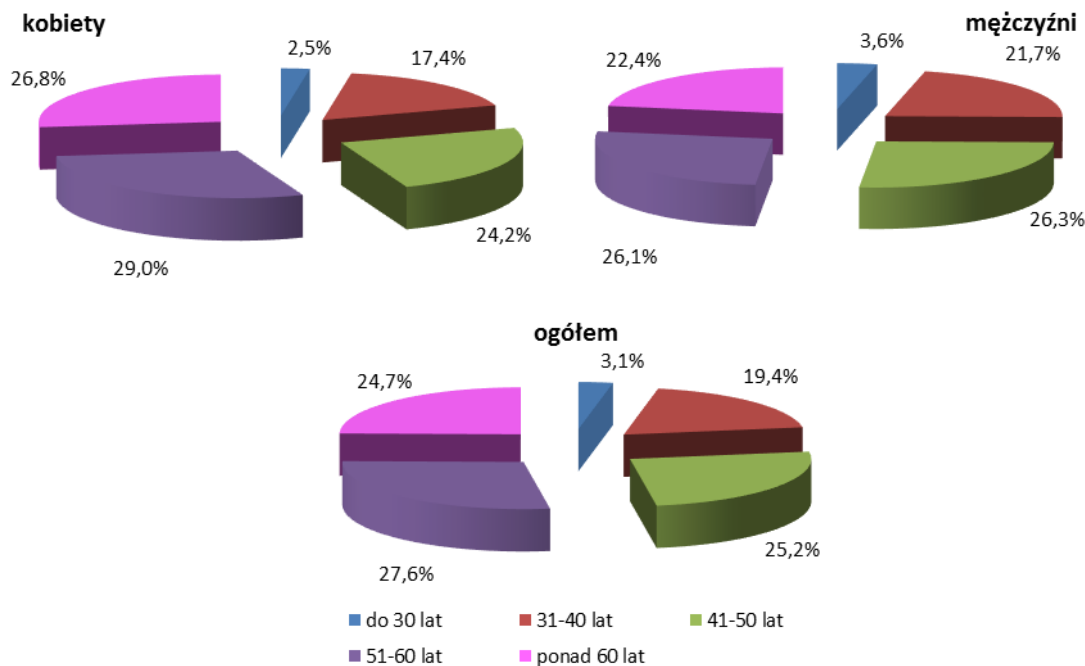
Zaobserwowany wzrost liczby IKE o 47,4 tys. dotyczył osób w wieku ponad 60 lat (wzrost o 34,2 tys.), 41-50 lat (wzrost o 11,6 tys.) oraz 51-60 lat (wzrost o 7,8 tys.). Natomiast spadek liczby funkcjonujących IKE, poza wskazaną grupą osób w wieku do 30 lat (spadek o 0,8 tys.), odnotowano w kategorii wiekowej 31-40 lat (spadek o 5,5 tys.).

Więcej IKE należało do kobiet (474,2 tys. tj. 52,5% ogółu kont) niż mężczyzn (428,4 tys. tj. 47,5% ogółu kont). Jednocześnie analiza liczby IKE według poszczególnych grup wiekowych i płci wskazuje, iż w wieku do 40 lat więcej mężczyzn posiada IKE, natomiast w grupach starszych wiekowo więcej kont mają kobiety. Wzrost liczby funkcjonujących IKE zanotowano zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, jednak wśród kobiet wzrost był wyższy.

Na koniec
2016 r.
funkcjonowało
902,6 tys. IKE

IKE nadal są
bardziej popularne
wśród kobiet niż
mężczyzn

Wykres 1. Oszczędzający na IKE według wieku i płci na koniec 2016 r.

Źródło: Obliczenia własne

Więcej mężczyzn
niż kobiet
w wieku do 40 lat
posiada IKE

2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych

Najwięcej IKE według stanu na koniec 2016 r., pod względem rodzaju instytucji finansowej prowadzącej IKE, funkcjonowało w zakładach ubezpieczeń (571,1 tys.), a najmniej w DFE (3,6 tys.). Poza DFE, które funkcjonują dopiero od 2012 r., najmniej IKE, podobnie jak w latach wcześniejszych, istniało w podmiotach prowadzących działalność maklerską (27,6 tys.).

Tabela 4. Liczba IKE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	
Zakłady ubezpieczeń	573 092	571 111	67,0	63,3	-0,3
Fundusze inwestycyjne	201 989	236 278	23,6	26,2	17,0
Podmioty prowadzące działalność maklerską	25 220	27 615	2,9	3,1	9,5
Banki	52 371	64 031	6,1	7,1	22,3
Dobrowolne fundusze emerytalne	2 548	3 580	0,3	0,4	40,5
OGÓŁEM	855 220	902 615	100,0	100,0	5,5

Źródło: Obliczenia własne

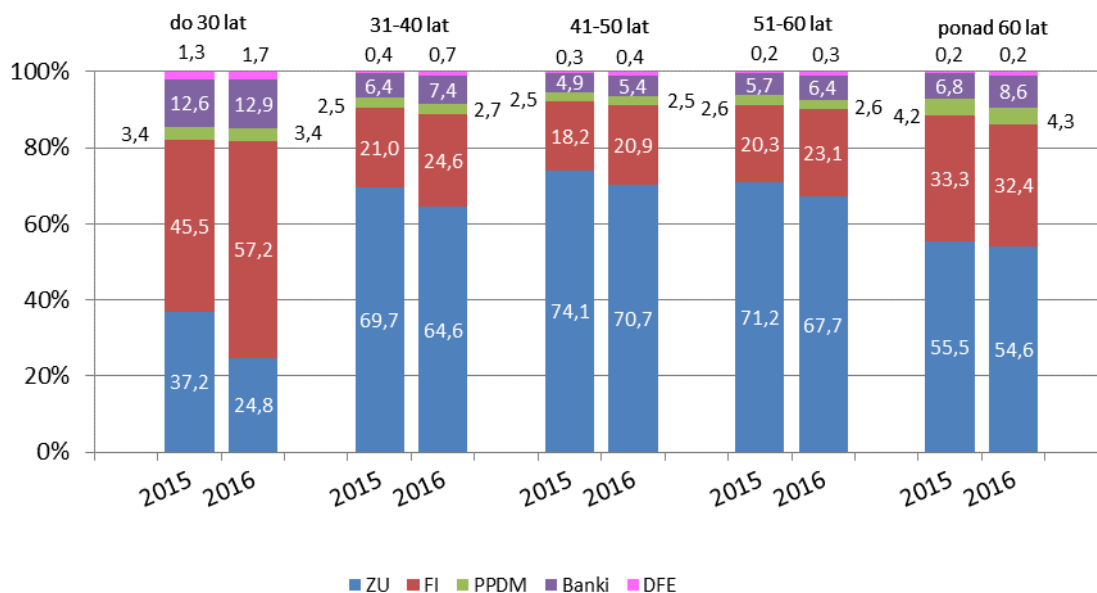
W 2016 r. liczba
IKE wzrosła
o 47,4 tys. kont

Wzrost liczby funkcjonujących IKE, o 47,4 tys. kont w 2016 r. w porównaniu do 2015 r., zaobserwowano we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKE, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń (spadek o 2 tys.), jednak skala wzrostu była różna: najwięcej kont przybyło w funduszach inwestycyjnych (wzrost o 34,3 tys.), a w pozostałych instytucjach, mających 10,6% udziału w rynku IKE, wzrost ten wyniósł łącznie 15,1 tys. kont.

Najwyższą dynamikę liczby prowadzonych IKE miały dobrowolne fundusze emerytalne, w których liczba prowadzonych IKE zwiększyła się z poziomu 2,5 tys. kont na koniec 2015 r. do 3,6 tys. kont na koniec 2016 r., jednak należy zaznaczyć, że udział tej formy IKE w ogólnej liczbie kont pozostaje marginalny (0,4%).

Analiza struktury IKE według prowadzących je instytucji finansowych i wieku osób posiadających IKE na koniec 2016 r. wykazuje w większości instytucji finansowych i wśród osób z poszczególnych grup wiekowych posiadających IKE, brak istotnych zmian w strukturze, poza najniższym przedziałem wiekowym. Wśród posiadaczy IKE w wieku do 30 lat nastąpił spadek udziału zakładów ubezpieczeń o 12 p.p., głównie na korzyść udziału funduszy inwestycyjnych (wzrost o 12 p.p.).

Wykres 2. Struktura liczby IKE według instytucji finansowych, wieku i stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w %)

Źródło: Obliczenia własne

2.3 Wartość aktywów IKE w instytucjach finansowych

Wartość aktywów zgromadzonych na IKE na koniec 2016 r. wyniosła 6 655,5 mln zł i wzrosła o 1 010,5 mln zł (o 17,9%) w stosunku do wartości aktywów na koniec grudnia 2015 r.

Tabela 5. Aktywa IKE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Wartość IKE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	
Zakłady ubezpieczeń	2 060 309	2 283 011	36,5	34,3	10,8
Fundusze inwestycyjne	1 695 828	1 995 158	30,0	30,0	17,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	902 974	1 075 628	16,0	16,2	19,1
Banki	960 453	1 266 112	17,0	19,0	31,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	25 418	35 588	0,45	0,53	40,0
OGÓŁEM	5 644 982	6 655 497	100,0	100,0	17,9

Źródło: Obliczenia własne

Wzrost wartości aktywów dotyczył wszystkich instytucji finansowych i w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2015 r. kształtował się następująco:

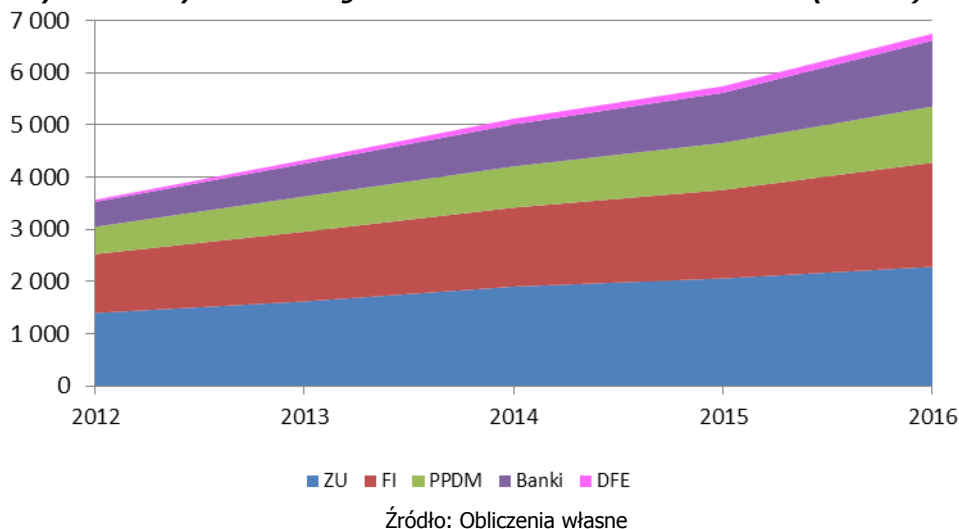
- w bankach wzrost o 305,7 mln zł (o 31,8%),
- w funduszach inwestycyjnych wzrost o 299,3 mln zł (o 17,7%),
- w zakładach ubezpieczeń wzrost o 222,7 mln zł (o 10,8%),
- w podmiotach prowadzących działalność maklerską wzrost o 172,7 mln zł (o 19,1%),
- w dobrowolnych funduszach inwestycyjnych wzrost o 10,2 mln zł (o 40%).

Wartość aktywów IKE na koniec grudnia 2016 r. to 6,7 mld zł

Najbardziej wzrosła wartość aktywów IKE w bankach i funduszach inwestycyjnych

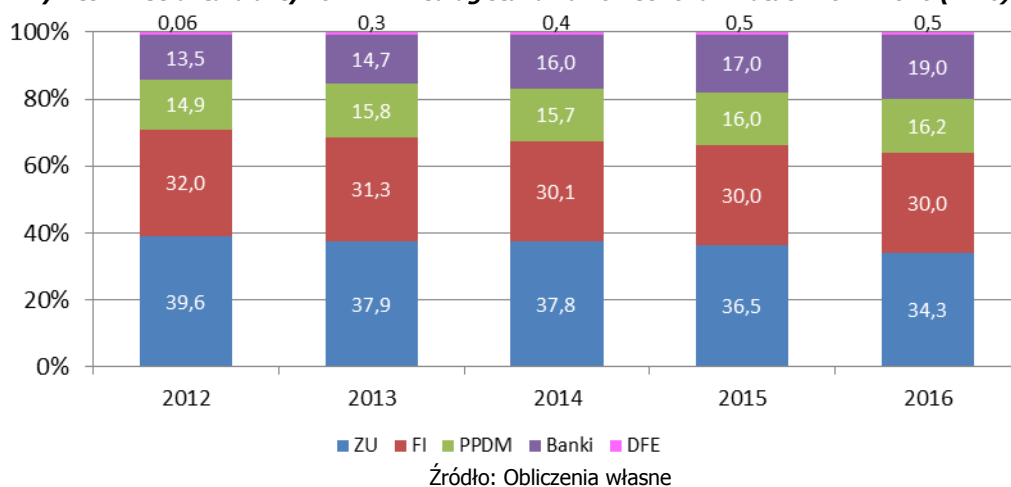
Na koniec 2016 r., w stosunku do 2015 r., odnotowano nieznaczne zmiany w udziale poszczególnych rodzajów instytucji finansowych zarządzających IKE (mierzoną wartością zgromadzonych aktywów), najbardziej wzrósł udział banków (o 2 p.p.), natomiast spadł udział zakładów ubezpieczeń (o 2,2 p.p.).

Wykres 3. Aktywa IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w mln zł)

Strukturę aktywów IKE w kolejnych latach, w podziale na instytucje finansowe prowadzące IKE, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Struktura aktywów IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)

W zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych w 2016 r. ulokowano 64,3% aktywów

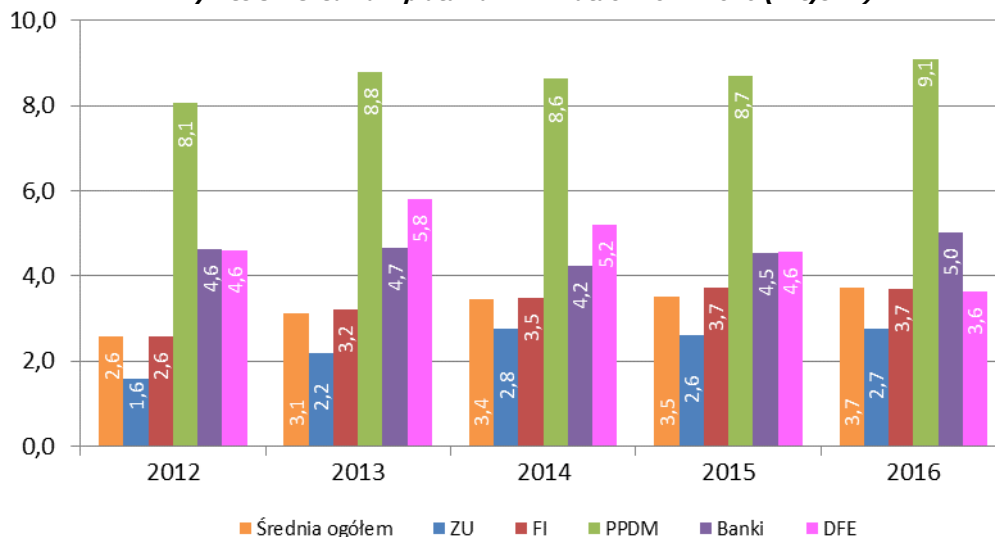
2.4 Wpłaty na IKE

W 2016 r. posiadacze IKE wpłacili na swoje konta kwotę 1 065,5 mln zł (944,7 mln zł w 2015 r.). Jednocześnie odnotowano wzrost liczby IKE, na które dokonywano wpłat o 15,6 tys. kont. Wzrost liczby kont, na które dokonywano wpłat i kwoty wpłat, wpłynął na zwiększenie średnio wpłacanej kwoty, która wyniosła 3,7 tys. zł (3,5 tys. zł w 2015 r.).

Wzrost średniej wpłaty dotyczył osób posiadających IKE w większości instytucji finansowych prowadzących IKE (z wyjątkiem dobrowolnych funduszy emerytalnych i funduszy inwestycyjnych). Najwyższy wzrost średniej wpłaty odnotowano w bankach i w podmiotach prowadzących działalność maklerską (odpowiednio o 0,5 tys. zł i 0,4 tys. zł). W pozostałych instytucjach średnia wpłata uległa obniżeniu, najwięcej w dobrowolnych funduszach emerytalnych (spadek o 0,9 tys. zł). Najwyższych wpłat nadal dokonywali posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (średnia 9,1 tys. zł), zaś najniższych oszczędzający na IKE w zakładach ubezpieczeń (średnia 2,7 tys. zł).

Statystyczny oszczędzający na IKE wpłacił na swoje konto kwotę 3,7 tys. zł

Wykres 5. Średnia wpłata na IKE w latach 2012-2016 (w tys. zł)

Źródło: Obliczenia własne

Zdecydowanie
wyższe składki
wpłacają
posiadacze IKE
w podmiotach
prowadzących
działalność
maklerską

W podziale instytucjonalnym zwiększenie liczby IKE zasilanych wpłatami przez posiadaczy tych kont dotyczyło prawie wszystkich instytucji, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń, które odnotowały spadek liczby IKE zasilanych wpłatami o 8,3 tys. Największy wzrost liczby tych kont nastąpił w funduszach inwestycyjnych (o 17,1 tys.) i w bankach (o 4,7 tys.).

Tabela 6. Liczba IKE zasilanych wpłatami w latach 2012-2016 (w szt.)

Instytucje finansowe prowadzące IKE	2012	2013	2014	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	136 947	143 674	150 357	144 230	135 931
Fundusze inwestycyjne	77 229	70 675	63 173	72 601	89 656
Podmioty prowadzące działalność maklerską	13 610	13 366	13 424	14 154	15 667
Banki	29 671	31 275	36 197	37 097	41 748
Dobrowolne fundusze emerytalne	320	933	1 066	1 313	1 999
OGÓŁEM	257 777	259 923	264 217	269 395	285 001

Źródło: Obliczenia własne

W 2016 r. tylko
31,6% IKE
zostało
zasilonych
wpłatami

Odsetek kont aktywnych w 2016 r., czyli takich, na które dokonano przynajmniej jednej wpłaty w ciągu roku wyniósł 31,6% i w porównaniu do 2015 r. wzrósł jedynie o 0,1 p.p.

Najwyższy odsetek kont aktywnych wystąpił w bankach – aż 65,2% funkcjonujących IKE zostało w 2016 r. zasilonych wpłatami oszczędzających. W podziale instytucjonalnym można zauważyć, że odsetek kont aktywnych najbardziej wzrósł w dobrowolnych funduszach emerytalnych (o 4,3 p.p.), a najbardziej obniżył się w bankach (o 5,6 p.p.).

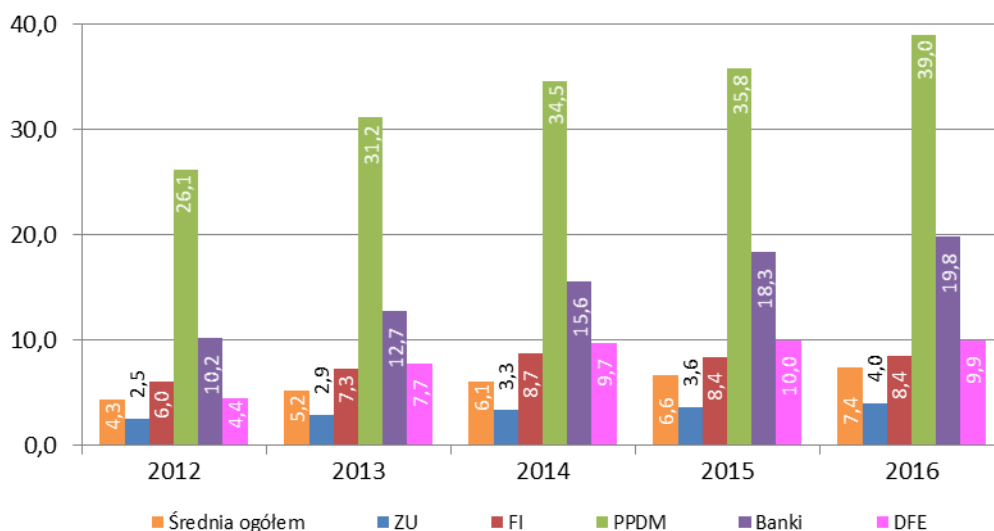
Tabela 7. Wskaźnik aktywnych IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)

Instytucje finansowe prowadzące IKE	2012	2013	2014	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	24,6	25,6	26,2	25,2	23,8
Fundusze inwestycyjne	41,1	38,7	36,2	35,9	37,9
Podmioty prowadzące działalność maklerską	67,8	61,6	58,7	56,1	56,7
Banki	63,1	63,3	70,1	70,8	65,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	66,8	63,3	54,8	51,5	55,8
OGÓŁEM	31,7	31,8	32,0	31,5	31,6

Źródło: Obliczenia własne

2.5 Średni stan konta IKE

Na koniec 2016 r. przeciętny oszczędzający na IKE zgromadził na swoim koncie kwotę 7,4 tys. zł, czyli o 0,8 tys. zł wyższą niż na koniec 2015 r.

Wykres 6. Średnia wartość rachunku IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w tys. zł)

Źródło: Obliczenia własne

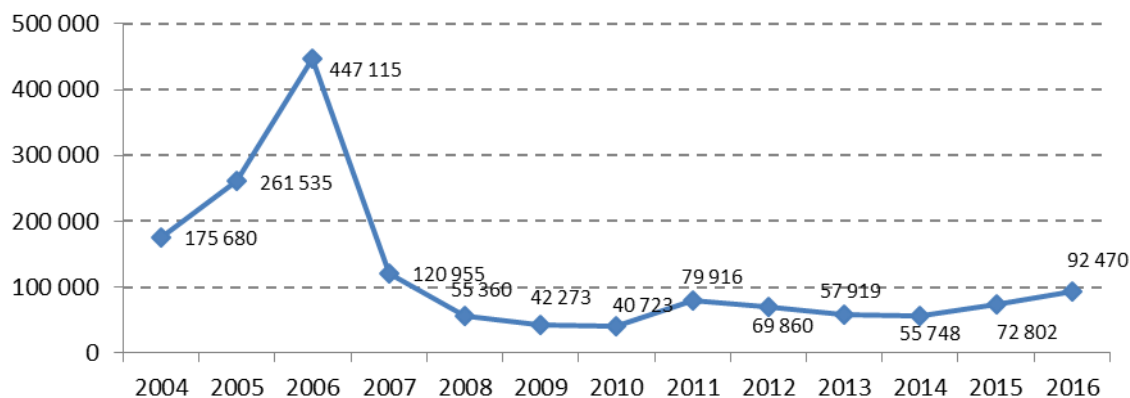
Najwyższe średnie aktywa zgromadzili posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską, a najniższe w zakładach ubezpieczeń

Biorąc pod uwagę instytucje finansowe prowadzące IKE od 2004 r., najwyższe kwoty aktywów zgromadzili posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (39 tys. zł), zaś najniższe w zakładach ubezpieczeń (4 tys. zł). Posiadacze IKE, którzy wybrali umowę w dobrowolnych funduszach emerytalnych, działających na rynku dopiero od 2012 r., zgromadzili przeciętnie 9,9 tys. zł. Marginalne obniżenie średniej wartości rachunku IKE w dobrowolnych funduszach emerytalnych w stosunku do 2015 r. to efekt wyższego tempa wzrostu liczby prowadzonych IKE w stosunku do tempa wzrostu wartości zgromadzonych aktywów na tych kontach.

2.6 Liczba otwieranych IKE

W 2016 r. otwarto 92,5 tys. IKE, co oznacza największą liczbę nowych IKE od 2007 r. i kontynuację wyraźnego wzrostu, jaki miał miejsce już w 2015 r.

Wykres 7. Liczba otwartych IKE w latach 2004-2016 (w szt.)

Źródło: Obliczenia własne

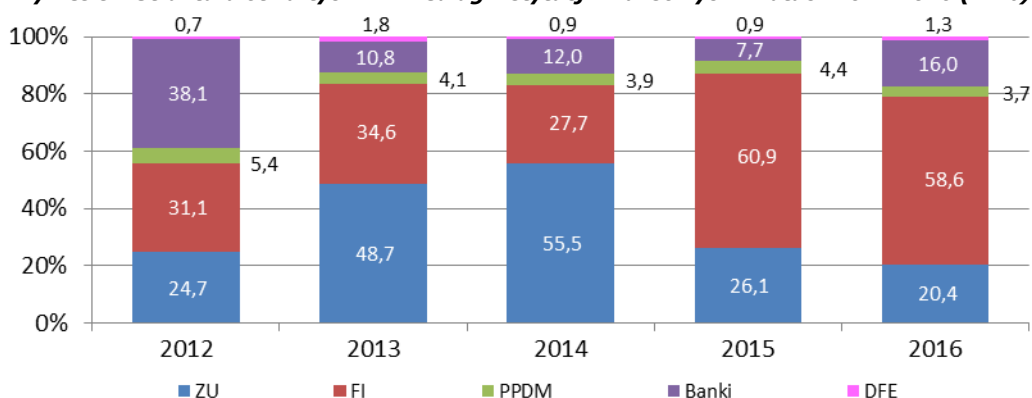
Tabela 8. Liczba otwartych IKE w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	2016/2015
Zakłady ubezpieczeń	18 994	18 841	26,1	20,4	-0,8
Fundusze inwestycyjne	44 338	54 208	60,9	58,6	22,3
Podmioty prowadzące działalność maklerską	3 219	3 398	4,4	3,7	5,6
Banki	5 629	14 783	7,7	16,0	162,6
Dobrowolne fundusze emerytalne	622	1 240	0,9	1,3	99,4
OGÓŁEM	72 802	92 470	100,0	100,0	27,0

Źródło: Obliczenia własne

Najwięcej nowych IKE powstało w 2016 r. w funduszach inwestycyjnych (54,2 tys. kont), jednak banki były instytucjami z najwyższą dynamiką liczby otwieranych IKE (liczba nowych kont była prawie 3-krotnie wyższa niż w 2015 r. Najmniej IKE utworzono w dobrowolnych funduszach emerytalnych (1,2 tys. kont).

Wykres 8. Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych w latach 2012-2016 (w %)

Źródło: Obliczenia własne

Udział instytucji, w których w 2016 r. powstało najwięcej IKE (fundusze inwestycyjne) wyniósł 58,6% i nieznacznie zmniejszył się. Porównanie udziału poszczególnych instytucji w liczbie nowo otwieranych IKE w stosunku do analogicznych wskaźników w 2015 r. pokazuje wzrost udziału banków (o 8,3 p.p.), kosztem spadku udziału zakładów ubezpieczeń i funduszy inwestycyjnych (odpowiednio o 5,7 i 2,3 p.p.).

Wśród 92,5 tys. otwartych w 2016 r. IKE, 84,9 tys. kont to IKE założone po raz pierwszy (w 2015 r. 65,8 tys.). W przypadku pozostałych 7,6 tys. kont, były to umowy zawarte w związku z dokonaniem transferu z innego IKE (3,1 tys.) lub z pracowniczego programu emerytalnego (4,5 tys.). W porównaniu do 2015 r. liczba zawieranych umów w związku z dokonaniem transferu z innego IKE była wyższa o 1,1 tys. tys. kont, a liczba IKE otwartych w związku z dokonaniem transferu z programu emerytalnego niższa o 0,6 tys. kont.

2.7 Wyплаты, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE

2.7.1 Wypłaty z IKE

Wypłata środków zgromadzonych na IKE zgodnie z przepisem art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o IKE oraz IKZE następuje:

- 1) na wniosek oszczędzającego jednorazowo lub w ratach po nabyciu uprawnień emerytalnych,
- 2) na wniosek osób uprawnionych do środków zgromadzonych na IKE zmarłego oszczędzającego.

Od 2009 r. posiadacze IKE mają możliwość wypłaty w ratach zgromadzonych na IKE środków (art. 34 ust. 2 ustawy o IKE oraz IKZE), jednakże dominującą formą wypłaty środków z IKE pozostaje wypłata jednorazowa, z której w 2016 r. skorzystało 9,4 tys. osób (w 2015 r. 8,3 tys. osób). Z możliwości wypłaty w ratach skorzystało w 2016 r. jedynie 204 osoby (w 2015 r. 200 osób).

Tylko 2,1% osób dokonujących wypłaty z IKE wybrało sposób wypłaty w ratach

Tabela 9. Wypłaty z IKE w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba wypłat dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość wypłat (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKE (w tys. zł)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	3 634	4 163	49 136	62 067	13,5	14,9
Fundusze inwestycyjne	3 733	4 049	34 911	46 405	9,4	11,5
Podmioty prowadzące działalność maklerską	385	409	14 528	17 381	37,7	42,5
Banki	705	958	14 365	22 475	20,4	23,5
Dobrowolne fundusze emerytalne	1	6	22	132	22,0	22,0
OGÓŁEM	8 458	9 585	112 962	148 462	13,4	15,5

Źródło: Obliczenia własne

Relacja liczby wypłat z IKE do ogólnej liczby funkcjonujących IKE, zarówno w 2016 r., jak i w 2015 r., osiągnęła około 1% poziom. W przekroju instytucjonalnym wyraźnie wyższy poziom od ogólnego wskaźnika wykazały fundusze inwestycyjne (1,7%) oraz podmioty prowadzące działalność maklerską i banki (1,5%).

Osoby, które zakończyły w 2016 r. oszczędzanie na cele emerytalne za pośrednictwem IKE lub osoby uprawnione, które dokonały wypłaty po śmierci oszczędzającego, przeciętnie otrzymywały kwotę 15,5 tys. zł (o 2,1 tys. zł więcej niż w 2015 r.). Najwyższą przeciętną wypłatę zrealizowali posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (42,5 tys. zł), zaś najniższą w funduszach inwestycyjnych (11,5 tys. zł).

Najwyższe wypłaty realizowały osoby posiadające IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską

2.7.2 Zwroty z IKE

Zgodnie z przepisem art. 37 ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE, oszczędzający na IKE mają możliwość dokonania zwrotu zgromadzonych środków. Zwrot środków zgromadzonych na IKE następuje w przypadku, gdy umowa o prowadzenie IKE została wypowiedziana przez którąkolwiek ze stron lub wygasła z innych przyczyn (np. oszczędzający odstąpił od umowy). Równoznacznie ze zwrotem traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych na IKE, jeżeli umowa o prowadzeniu IKE wygasła, a nie zostały spełnione warunki do dokonania wypłaty lub wypłaty transferowej.

**Dyspozycja zwrotu
środków z IKE
skutkuje
finansowymi
konsekwencjami**

Instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do potrącenia zryczałtowanego 19% podatku od dochodu oszczędzającego na IKE. Wskazany dochód obliczony jest jako różnica między kwotą stanowiącą wartość środków zgromadzonych na IKE a sumą wpłat na to konto. Jednocześnie w przypadku, gdy na IKE oszczędzającego przyjęto transfer z ppe, instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do przekazania do ZUS kwoty stanowiącej 30% sumy składek podstawowych wpłaconych do ppe, ewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego.

Instytucje finansowe prowadzące IKE zrealizowały w 2016 r. 31,5 tys. dyspozycji zwrotu całości środków zgromadzonych na IKE o wartości 256,8 mln zł. Zwiększyła się zarówno liczba zrealizowanych zwrotów całkowitych, jak i ich wartość ogółem. Z uwagi na wyższą dynamikę liczby zwrotów (7,1%) w porównaniu do dynamiki wartości zwrotów (1,1%), osoba rezygnująca z oszczędzania na IKE otrzymała przeciętnie kwotę o 0,4 tys. zł niższą niż w 2015 r., czyli 8,2 tys. zł.

W związku z realizacją dyspozycji całkowitego jednorazowego zwrotu środków, najwięcej IKE zamknięto w zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych (odpowiednio 16,2 tys. i 13,1 tys.), jednak zdecydowanie najwyższą przeciętną kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKE w dobrowolnych funduszach emerytalnych, w podmiotach prowadzących działalność maklerską i w bankach (odpowiednio 26,3 tys. zł, 18,2 tys. zł i 16,7 tys. zł), a najniższą w funduszach inwestycyjnych i w zakładach ubezpieczeń (odpowiednio 6,7 tys. zł i 8,1 tys. zł).

Tabela 10. Całkowite zwroty z IKE w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba zwrotów dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość zwrotów dokonanych z IKE (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKE (w tys. zł)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	15 396	16 231	113 340	131 632	7,4	8,1
Fundusze inwestycyjne	11 579	13 097	81 499	87 887	7,0	6,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	379	504	6 662	9 171	17,6	18,2
Banki	1 936	1 502	51 266	25 025	26,5	16,7
Dobrowolne fundusze emerytalne	76	118	1 144	3 103	15,1	26,3
OGÓŁEM	29 366	31 452	253 911	256 818	8,6	8,2

Źródło: Obliczenia własne

Od 1 stycznia 2009 r. ustawodawca umożliwił oszczędzającym na IKE wystąpienie z wnioskiem o częściowy zwrot pod warunkiem, że środki te pochodziły z wpłat na IKE. Posiadacze IKE mogą zlecać instytucjom finansowym prowadzącym IKE dokonanie częściowych zwrotów środków zgromadzonych na rachunkach IKE (art. 37 ust. 1a ustawy o IKE oraz IKZE). Instytucje finansowe są zobowiązane, przed dokonaniem częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE, do odliczenia zryczałtowanego podatku od dochodu z tytułu częściowego zwrotu. Z możliwości dokonania częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE z każdym rokiem korzystało więcej osób. W 2016 r. na częściowe zwroty zdecydowało się 5,1 tys. osób, a ich wartość wyniosła 35,4 mln zł (w 2015 r. było to 5,7 tys. osób, a wartość częściowych zwrotów wyniosła 35,2 mln zł). Posiadacz IKE realizujący częściowy zwrot z IKE otrzymał przeciętnie 8,2 tys. zł w 2016 r. (8,6 tys. zł w 2015 r.).

**Na częściowy
zwrot środków
zgromadzonych na
IKE zdecydowało
się 5,1 tys. osób**

2.7.3 Wypłaty transferowe dotyczące IKE

Zgodnie z przepisem art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, wypłata transferowa dokonywana jest pomiędzy instytucjami finansowymi działającymi w obrębie III filaru systemu emerytalnego. Zgromadzone na IKE środki pozostają nadal w III filarze, mogą być jednak przeniesione na wniosek oszczędzającego lub na wniosek osób uprawnionych (w przypadku śmierci oszczędzającego), zarówno do innej instytucji finansowej prowadzącej IKE, jak i do pracowniczego programu emerytalnego (dalej: ppe).

W 2016 r. przyjęto na IKE łącznie 10,1 tys. transferów z innych IKE oraz ppe (o 2% więcej niż w 2015 r.). Najwięcej transferów z IKE przyjęto w bankach (49,2%), natomiast 77,3% transferów z ppe przyjęto w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń.

Tabela 11. Transfery do IKE w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	z IKE		z ppe		z IKE		z ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	193	173	2 638	2 626	3 325	2 619	46 140	40 633
Fundusze inwestycyjne	742	666	3 661	3 184	18 245	14 898	95 562	72 359
Podmioty prowadzące działalność maklerską	158	326	209	309	4 140	9 637	6 852	8 505
Banki	419	1 245	1 725	1 258	8 744	30 657	29 302	32 578
Dobrowolne fundusze emerytalne	38	121	74	142	727	2 123	1 462	3 964
OGÓŁEM	1 550	2 531	8 307	7 519	35 181	59 934	179 318	158 039

Na IKE przyjęto 10,1 tys. transferów z IKE i ppe o wartości 218 mln zł

Źródło: Obliczenia własne

W 2016 r. dokonano 1,4 tys. transferów na inne IKE, najwięcej w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń (81,1%). Spośród 14 transferów z IKE do programu emerytalnego w 2016 r., prawie wszystkie zrealizowały zakłady ubezpieczeń i fundusze inwestycyjne.

Tabela 12. Transfery z IKE latach 2012-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKE	na IKE		do ppe		na IKE		do ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	472	467	0	6	8 304	8 488	0	73
Fundusze inwestycyjne	565	699	5	7	14 525	19 104	31	385
Podmioty prowadzące działalność maklerską	151	108	0	0	5 624	4 358	0	0
Banki	71	152	6	1	8 726	5 126	48	11
Dobrowolne fundusze emerytalne	7	11	0	0	48	260	0	0
OGÓŁEM	1 266	1 437	11	14	37 227	37 336	79	469

Z IKE dokonano 1,4 tys. transferów do innych IKE oraz 14 do ppe o wartości 37,8 mln zł

Źródło: Obliczenia własne

3 IKZE W 2016 ROKU

Według stanu na koniec 2016 r. IKZE były prowadzone przez 36 instytucji finansowych:

- 7 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 13 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 62 towarzystw i funduszy inwestycyjnych działających na rynku),
- 5 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 45 domów maklerskich działających na rynku i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 1 bank komercyjny (na 36 działających banków komercyjnych) oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 558 działające banki spółdzielcze),
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez 8 powszechnych towarzystw emerytalnych (na 12 powszechnych towarzystw emerytalnych działających na rynku).

3.1 Struktura osób posiadających IKZE według płci i wieku

Na koniec 2016 r. funkcjonowało 643,1 tys. IKZE, z czego 326,7 tys. (50,8%) umów zostało zawartych przez kobiety, a 316,4 tys. (49,2%) przez mężczyzn.

Tabela 13. Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć według stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w szt.)

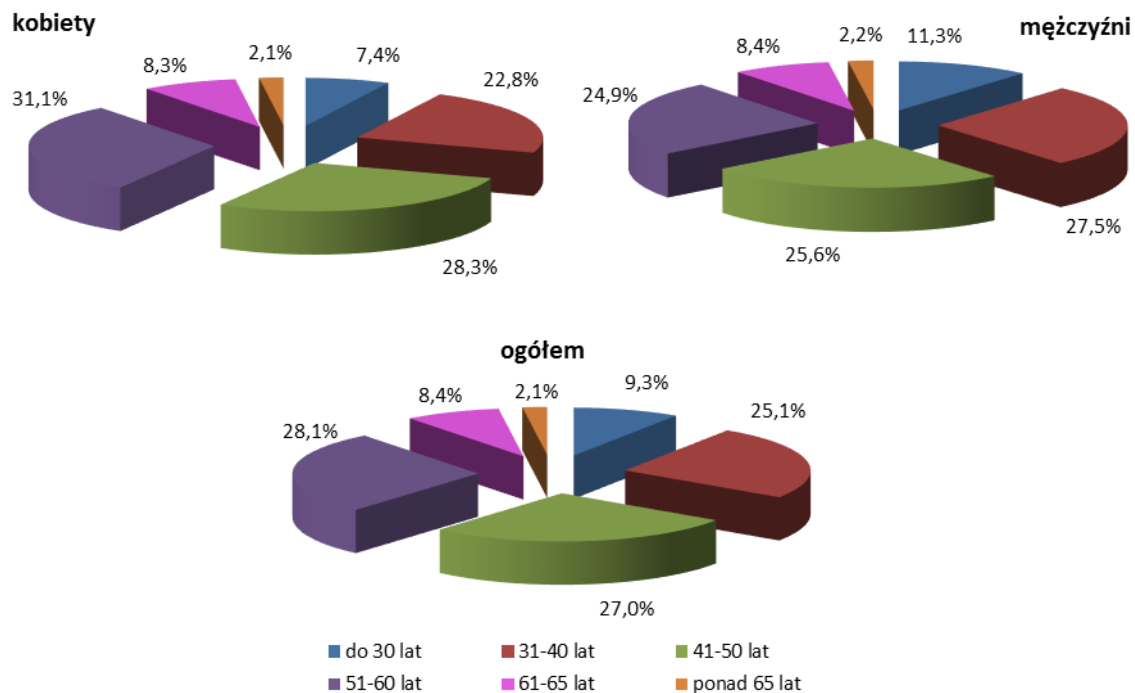
Kategoria wiekowa	2015			2016		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	27 997	40 731	68 728	24 030	35 910	59 940
31-40 lat	73 645	83 318	156 963	74 453	87 041	161 494
41-50 lat	86 896	74 659	161 555	92 377	81 140	173 517
51-60 lat	93 062	72 936	165 998	101 653	78 934	180 587
61-65 lat	16 797	18 283	35 080	27 241	26 528	53 769
powyżej 65	4 482	4 453	8 935	6 933	6 872	13 805
OGÓŁEM	302 879	294 380	597 259	326 687	316 425	643 112

Źródło: Obliczenia własne

Największy udział w liczbie funkcjonujących IKZE ze względu na wiek, miały osoby z przedziałów wiekowych: od 31 do 40 lat, od 41 do 50 lat, od 51 do 60 lat. Udział osób ze wskazanych grup wiekowych rozkładał się w granicach od 25,1% w przedziale wieku 31-40 lat do 28,1% w przedziale wieku 51-60 lat. Wyraźnie niższy udział miały osoby w wieku do 30 lat posiadające IKZE (9,3%) i w przedziale wieku 61-65 lat (8,4%), natomiast najniższy udział posiadacze IKZE w wieku powyżej 65 lat (2,1%).

Podobnie jak
w przypadku IKE,
na IKZE oszczędza
więcej kobiet

Wykres 9. Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na koniec 2016 r.

Źródło: Obliczenia własne

Mężczyźni
w wieku do
40 lat chętniej
niż kobiety
wybierają IKZE

3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe uprawnione do prowadzenia IKZE obsługiwały łącznie na koniec 2016 r. 643,1 tys. kont, na których zgromadzono aktywa o wartości 1 078,1 mln zł. Dominującą pozycję wśród prowadzących IKZE w dalszym ciągu mają zakłady ubezpieczeń (69,4% udział w rynku), ale ich pozycja wyraźnie uległa osłabieniu na rzecz funduszy inwestycyjnych.

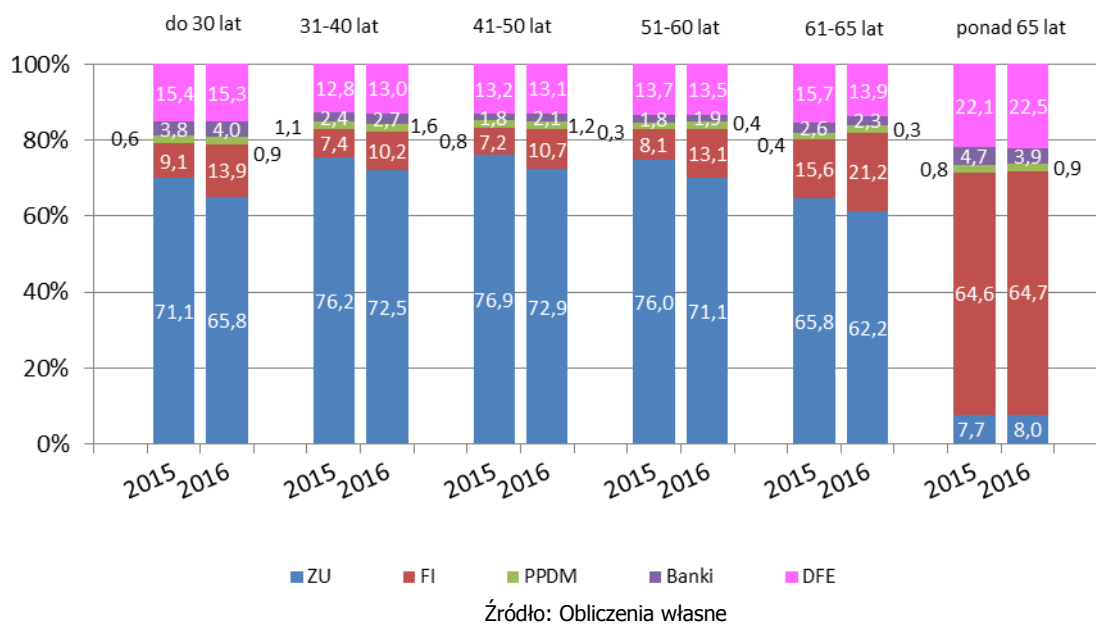
Tabela 14. Liczba IKZE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	2016/2015
Zakłady ubezpieczeń	442 735	446 054	74,1	69,4	0,7
Fundusze inwestycyjne	54 170	87 510	9,1	13,6	61,5
Podmioty prowadzące działalność maklerską	4 325	6 201	0,7	1,0	43,4
Banki	13 735	15 585	2,3	2,4	13,5
Dobrowolne fundusze emerytalne	82 294	87 762	13,8	13,6	6,6
OGÓŁEM	597 259	643 112	100,0	100,0	7,7

Źródło: Obliczenia własne

Na koniec 2016 r.
istniało 643,1 tys.
IKZE, o 45,9 tys.
kont więcej niż na
koniec 2015 r.

Od początku funkcjonowania IKZE, czyli od 2012 r., umowy o prowadzenie konta oszczędzający zawierali głównie z zakładami ubezpieczeń, a w dalszej kolejności z dobrowolnymi funduszami emerytalnymi. Jednocześnie to właśnie w tych instytucjach zanotowano najniższą dynamikę wzrostu liczby IKZE: w zakładach ubezpieczeń 0,7%, a dobrowolnych funduszach emerytalnych 6,6%. W 2016 r. oszczędzanie na emeryturę w funduszach inwestycyjnych zyskało na popularności – w tym przypadku liczba IKZE wzrosła aż o 61,5%. Na koniec roku fundusze inwestycyjne prowadziły już tyle samo IKZE, co dobrowolne fundusze emerytalne. Na koniec 2016 r. w podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach znalazło się jedynie 3,4% wszystkich IKZE.

Wykres 10. Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych, wieku i stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w %)

Fundusze inwestycyjne zyskują na popularności pod względem liczby IKZE wśród osób oszczędzających w każdym wieku

Analiza struktury IKZE według prowadzących je instytucji finansowych i wieku osób posiadających IKZE pokazuje dominującą pozycję zakładów ubezpieczeń jako instytucji, z którymi najchętniej zawierają umowy oszczędzający na IKZE we wszystkich grupach wiekowych, poza najstarszą grupą wiekową powyżej 65 lat, która zawiera umowy o prowadzenie IKZE przede wszystkim z funduszami inwestycyjnymi. Z porównania odpowiednich danych za 2015 i 2016 r. wynika, iż spadł udział zakładów ubezpieczeń we wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem osób z przedziału wieku ponad 65 lat, głównie na rzecz wzrostu udziału funduszy inwestycyjnych we wszystkich grupach wiekowych.

3.3 Wartość aktywów IKZE według instytucji finansowych

Na koniec 2016 r. wartość zgromadzonych na IKZE aktywów przekroczyła 1 mld zł. Najwyższy ponad dwukrotny wzrost aktywów IKZE zanotowano w funduszach inwestycyjnych.

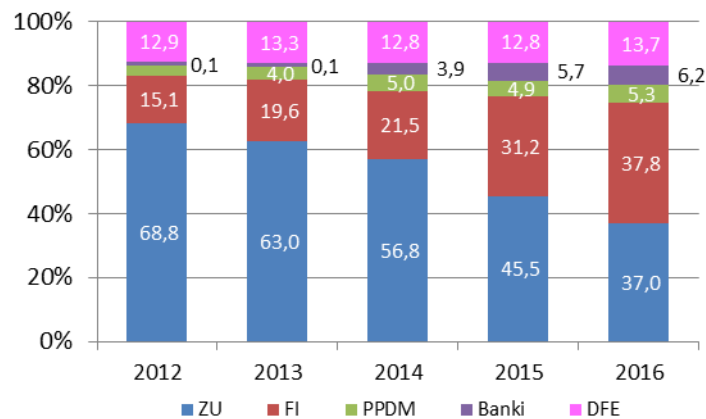
Tabela 15. Aktywa IKZE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Wartość IKZE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	2016/2015
Zakłady ubezpieczeń	281 946	398 589	45,5	37,0	41,4
Fundusze inwestycyjne	193 099	407 884	31,2	37,8	111,2
Podmioty prowadzące działalność maklerską	30 268	57 045	4,9	5,3	88,5
Banki	35 081	66 600	5,7	6,2	89,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	79 198	147 972	12,8	13,7	86,8
OGÓŁEM	619 592	1 078 090	100,0	100,0	74,0

Źródło: Obliczenia własne

Z uwagi na najmniejszy wzrost aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń, zmniejszył się również ich udział w ogółem aktywach IKZE głównie na rzecz funduszy inwestycyjnych, które na koniec 2016 r. miały najwyższy udział w aktywach IKZE (37,8%) notując wzrost o 6,7 p.p. względem 2015 r. Podtrzymana została tym samym obserwowana we wcześniejszych latach tendencja utraty pozycji przez zakłady ubezpieczeń na rzecz funduszy inwestycyjnych.

Na koniec 2016 r. na IKZE zgromadzono aktywa o wartości 1,1 mld zł

Wykres 11. Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych i stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)

Udział aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń maleje na rzecz wzrostu udziału w funduszach inwestycyjnych

Źródło: Obliczenia własne

3.4 Wpłaty na IKZE

W liczbie 643,1 tys. funkcjonujących IKZE na koniec 2016 r., 26,4% kont (169,6 tys.) było zasilane przez oszczędzających wpłatami (konta aktywne). Liczba tych kont wzrosła o 26,8 tys. w stosunku do 2015 r., prawie we wszystkich instytucjach finansowych (głównie w funduszach inwestycyjnych), z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń.

Na IKZE wpłacono w 2016 r. 473,6 mln zł

Tabela 16. Liczba IKZE zasilanych wpłatami w latach 2012-2016 (w szt.)

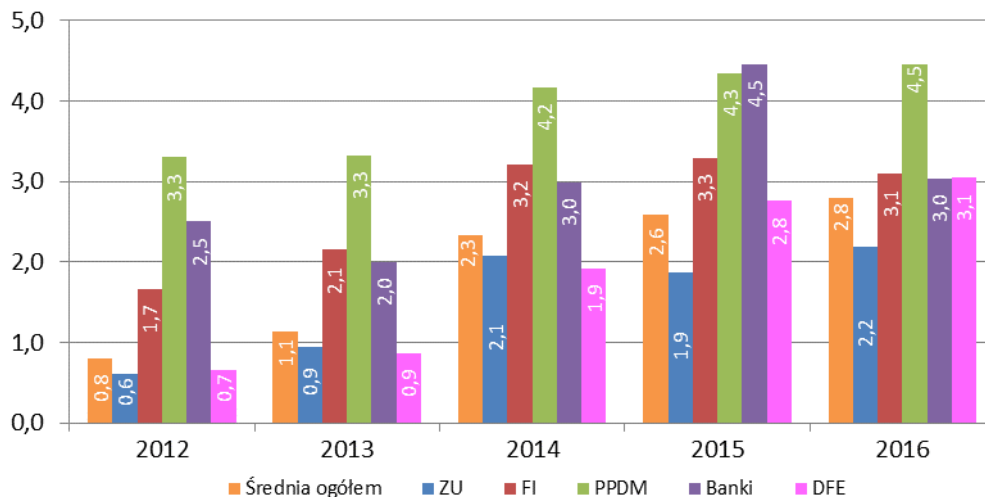
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	2012	2013	2014	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	20 704	37 694	54 550	73 960	62 416
Fundusze inwestycyjne	4 347	7 128	13 414	42 093	71 099
Podmioty prowadzące działalność maklerską	490	871	2 499	3 776	5 164
Banki	16	30	3 853	7 494	10 395
Dobrowolne fundusze emerytalne	7 280	8 708	12 205	15 432	20 529
OGÓŁEM	32 837	54 431	86 521	142 755	169 603

Źródło: Obliczenia własne

Pozytywnie można odebrać nie tylko wzrost liczby kont zasilanych wpłatami, lecz również wzrost wartości wpłaconych składek o 104,9 mln zł, w porównaniu do 2015 r. Oszczędzający na IKZE wpłacili w 2016 r. 473,6 mln zł, a w 2015 r. 368,6 mln zł. Ogółem średnia wpłata na IKZE wzrosła o 0,2 tys. zł w porównaniu do 2015 r. i wyniosła 2,8 tys. zł.

Wykres 12. Średnia wpłata na IKZE w latach 2012-2016 (w tys. zł)

W 2016 r. przeciętnie najwyższych wpłat na IKZE dokonali oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Źródło: Obliczenia własne

W przekroju instytucjonalnym widoczne jest duże zróżnicowanie wysokości przeciętnej wpłaty od 4,5 tys. zł w podmiotach prowadzących działalność maklerską, do 2,2 tys. zł w zakładach ubezpieczeń. W większości instytucji finansowych zanotowano, w porównaniu do 2015 r. wzrost średniej wpłaty (o około 0,2-0,3 tys. zł). W bankach w porównaniu do 2015 r. wartość średniej wpłaty istotnie zmniejszyła się (o 1,5 tys. zł).

Wzrost odsetka aktywnych kont dotyczył większości instytucji, z wyjątkiem podmiotów prowadzących działalność maklerską i zakładów ubezpieczeń. Najniższy udział liczby kont zasilanych wpłatami w stosunku do funkcjonujących IKZE, biorąc pod uwagę rodzaj instytucji finansowej, zanotowano, podobnie jak w 2015 r., w zakładach ubezpieczeń i dobrowolnych funduszach emerytalnych (odpowiednio 14% i 23,4%). W pozostałych instytucjach finansowych powyższy wskaźnik wahał się od prawie 67% do ponad 83%, a najwyższą wartość osiągnął w podmiotach prowadzących działalność maklerską (83,3%).

W 2016 r. 26,4% IKZE zasilono wpłatami

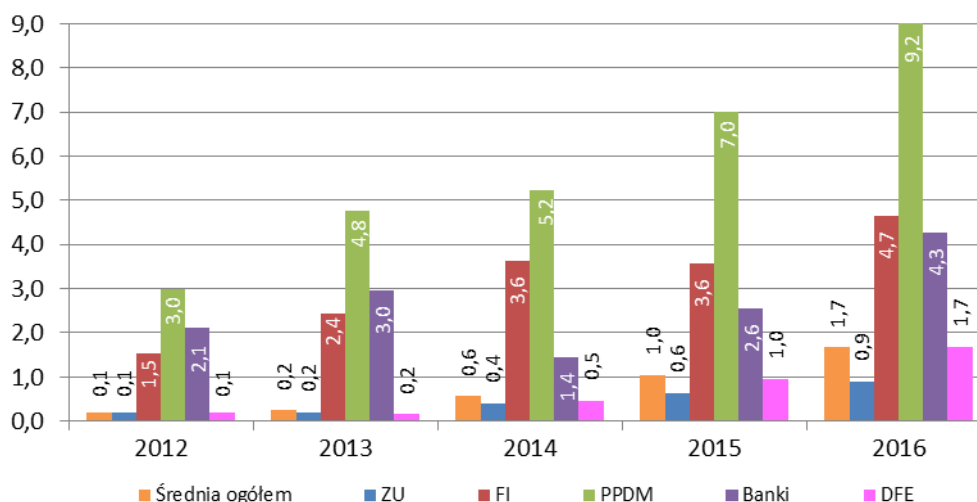
Tabela 17. Wskaźnik aktywnych IKZE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	2012	2013	2014	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	5,7	9,7	13,0	16,7	14,0
Fundusze inwestycyjne	83,6	74,5	76,6	77,7	81,2
Podmioty prowadzące działalność maklerską	87,7	86,1	89,3	87,3	83,3
Banki	84,2	90,9	47,5	54,6	66,7
Dobrowolne fundusze emerytalne	5,7	9,0	15,1	18,8	23,4
OGÓŁEM	6,6	11,0	16,4	23,9	26,4

Źródło: Obliczenia własne

3.5 Średni stan konta IKZE

Na koniec 2016 r. osoba oszczędzająca na IKZE zgromadziła na swoim koncie średnio kwotę 1,7 tys. zł, czyli o 0,7 tys. zł więcej niż na koniec 2015 r.

Wykres 13. Średnia wartość rachunku IKZE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w tys. zł)

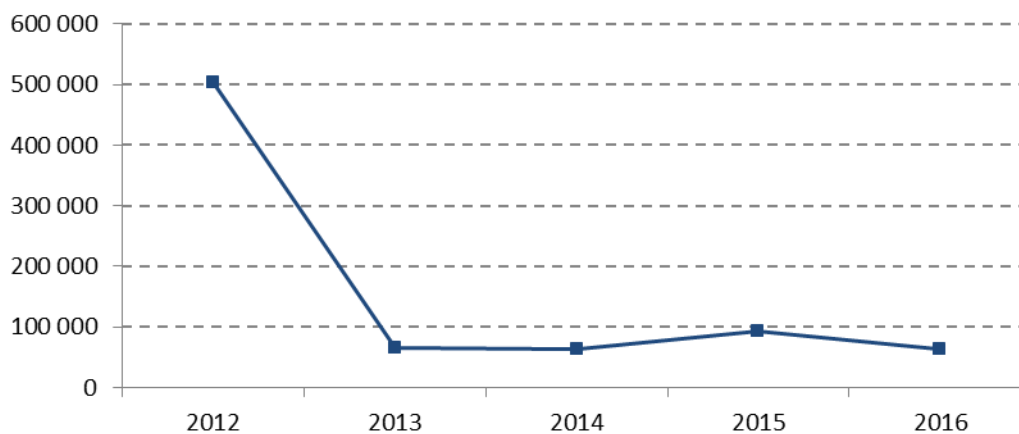
Od początku funkcjonowania IKZE najwyższe kwoty zgromadzą posiadacze tych kont w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Źródło: Obliczenia własne

Biorąc pod uwagę rodzaj instytucji finansowej prowadzącej IKZE, najwyższe kwoty zgromadzili posiadacze IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (9,2 tys. zł), a najniższe w zakładach ubezpieczeń (0,9 tys. zł), w obydwu przypadkach podobnie jak w przypadku IKE. Średnia wartość rachunku IKZE wzrosła we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKZE, najbardziej w podmiotach prowadzących działalność maklerską, a najmniej w zakładach ubezpieczeń.

3.6 Liczba otwieranych IKZE

W 2012 r. pierwszym roku funkcjonowania IKZE powstało 504,1 tys. IKZE, w kolejnych latach liczba otwieranych kont nie przekroczyła 100 tys. W 2016 r. otworzono tylko 63,9 tys. IKZE, tj. o 28,3 tys. kont mniej niż w 2015 r.

Wykres 14. Liczba otwartych IKZE w latach 2012-2016 r. (w szt.)

Źródło: Obliczenia własne

W 2016 r. powstało 63,9 tys. IKZE, o 28,3 tys. kont mniej niż w 2015 r.

W 2016 r. najwięcej IKZE powstało w funduszach inwestycyjnych (37,4 tys.), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (1,8 tys.).

Tabela 18. Liczba otwartych IKZE w latach 2015-2016

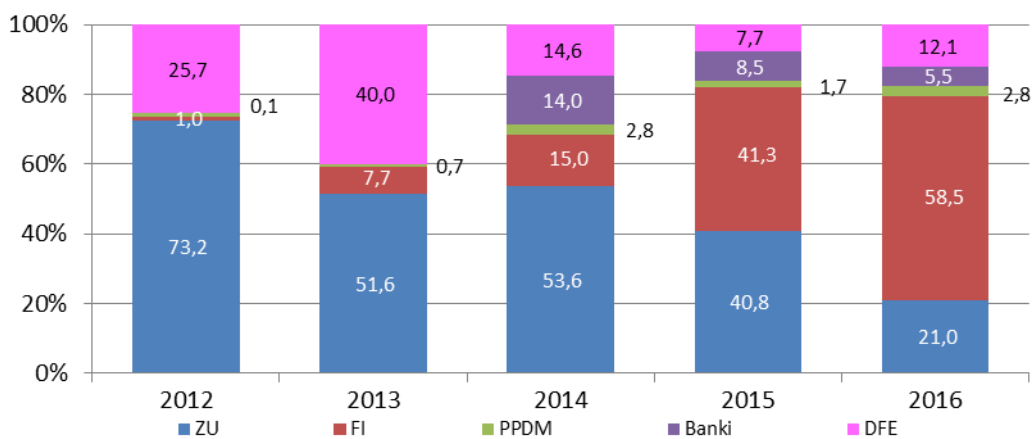
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	2015	2016	2015	2016	2016/2015
Zakłady ubezpieczeń	37 577	13 439	40,8	21,0	-64,2
Fundusze inwestycyjne	38 120	37 422	41,3	58,5	-1,8
Podmioty prowadzące działalność maklerską	1 571	1 808	1,7	2,8	15,1
Banki	7 871	3 535	8,5	5,5	-55,1
Dobrowolne fundusze emerytalne	7 071	7 737	7,7	12,1	9,4
OGÓŁEM	92 210	63 941	100,0	100,0	-30,7

Źródło: Obliczenia własne

W 2016 r. w porównaniu do 2015 r., o ponad połowę spadła liczba otwieranych IKZE w zakładach ubezpieczeń i bankach. O ile w 2015 r. najwięcej nowych kont powstało w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń – podmioty te miały podobną siłę przyciągania nowych klientów, to w 2016 r. fundusze inwestycyjne miały już blisko 3/5 udziału w liczbie wszystkich nowych IKE, a zakłady ubezpieczeń tylko 1/5.

Istotnie wzrósł udział funduszy inwestycyjnych w liczbie otwieranych IKZE

Wykres 15. Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych w latach 2012-2016 (w %)

Źródło: Obliczenia własne

3.7 Wypłaty, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE

W 2016 r. zostało zrealizowanych 283 wypłat (185 w 2015 r.) na kwotę 872 tys. zł (401 tys. zł w 2015 r.), głównie przez zakłady ubezpieczeń (59,7% liczby wypłat). Z uwagi, iż IKZE funkcjonują piąty rok i oszczędzający na IKZE nie spełniają jeszcze jednego z warunków wypłaty, tj. minimalnego okresu dokonywania wpłat na IKZE (5 lat) wypłacane obecnie przez instytucje finansowe kwoty są kierowane do osób uprawnionych w przypadku śmierci oszczędzającego na IKZE. Najwyższą kwotę wypłacono uprawnionym do wypłaty z IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską i bankach (odpowiednio 14 tys. zł i 8 tys. zł), a w 2015 r. w bankach (4,5 tys. zł).

Dotychczas wypłaty z IKZE były realizowane dla osób uprawnionych po śmierci oszczędzającego

Tabela 19. Wypłaty z IKZE w latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba wypłat z IKZE (w szt.)		Wartość wypłat z IKZE (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKZE (w tys. zł)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	122	169	272	405	2,2	2,4
Fundusze inwestycyjne	45	89	86	342	1,9	3,8
Podmioty prowadzące działalność maklerską	0	1	0	14	-	14,0
Banki	2	3	9	24	4,5	8,0
Dobrowolne fundusze emerytalne	16	21	34	87	2,1	4,1
OGÓŁEM	185	283	401	872	2,2	3,1

Źródło: Obliczenia własne

W 2016 r. zrealizowano 14,2 tys. dyspozycji zwrotu środków z IKZE, o 2,3 tys. więcej niż w 2015 r., a zwrócone kwoty z tego tytułu były wyższe o 12,4 mln zł. Najwięcej dyspozycji zwrotu środków z IKZE realizowanych zostało w zakładach ubezpieczeń (68,6% liczby zwrotów), a ich wartość stanowiła 68,8% ogółem zwróconych oszczędzającym kwot. Przeciętnie najwyższą kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (8,6 tys. zł).

Tabela 20. Zwroty z IKZE latach 2015-2016

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba zwrotów z IKZE (w szt.)		Wartość zwrotów (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKZE (w tys. zł)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Zakłady ubezpieczeń	9 455	9 710	13 148	19 996	1,4	2,1
Fundusze inwestycyjne	1 019	2 928	2 140	6 200	2,1	2,1
Podmioty prowadzące działalność maklerską	16	67	91	574	5,7	8,6
Banki	495	518	568	912	1,1	1,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	841	937	756	1 395	0,9	1,5
OGÓŁEM	11 826	14 160	16 703	29 077	1,4	2,1

Źródło: Obliczenia własne

Najczęściej oszczędzający na IKZE w zakładach ubezpieczeń decydują się na likwidację konta

W 2016 r. więcej osób podjęło decyzję o zmianie instytucji finansowej prowadzącej IKZE. Na wniosek oszczędzających na IKZE, w 2016 r. instytucje finansowe dokonały 483 wypłat transferowych do innego IKZE (267 w 2015 r.) oraz przyjęły 981 wypłat transferowych z IKZE (132 w 2015 r.).

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Oszczędzający na IKE według wieku i płci na koniec 2016 r.	9
Wykres 2.	Struktura liczby IKE według instytucji finansowych, wieku i stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w %)	10
Wykres 3.	Aktywa IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w mln zł)	11
Wykres 4.	Struktura aktywów IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)	11
Wykres 5.	Średnia wpłata na IKE w latach 2012-2016 (w tys. zł)	12
Wykres 6.	Średnia wartość rachunku IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w tys. zł)	13
Wykres 7.	Liczba otwartych IKE w latach 2004-2016 (w szt.)	14
Wykres 8.	Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych w latach 2012-2016 (w %)	14
Wykres 9.	Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na koniec 2016 r.	19
Wykres 10.	Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych, wieku i stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w %)	20
Wykres 11.	Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych i stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)	21
Wykres 12.	Średnia wpłata na IKZE w latach 2012-2016 (w tys. zł)	22
Wykres 13.	Średnia wartość rachunku IKZE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w tys. zł)	23
Wykres 14.	Liczba otwartych IKZE w latach 2012-2016 r. (w szt.)	23
Wykres 15.	Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych w latach 2012-2016 (w %)	24

SPIS TABEL

Tabela 1.	Limity wpłat na IKE w latach 2004-2017 (w zł)	7
Tabela 2.	Limity wpłat na IKZE w latach 2012-2017 (w zł)	7
Tabela 3.	Liczba IKE w podziale na wiek i płeć według stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w szt.)	8
Tabela 4.	Liczba IKE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016	9
Tabela 5.	Aktywa IKE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016	10
Tabela 6.	Liczba IKE zasilanych wpłatami w latach 2012-2016 (w szt.)	12
Tabela 7.	Wskaźnik aktywnych IKE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)	13
Tabela 8.	Liczba otwartych IKE w latach 2015-2016	14
Tabela 9.	Wypłaty z IKE w latach 2015-2016	15
Tabela 10.	Całkowite zwroty z IKE w latach 2015-2016	16
Tabela 11.	Transfery do IKE w latach 2015-2016	17
Tabela 12.	Transfery z IKE latach 2012-2016	17
Tabela 13.	Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć według stanu na koniec roku w latach 2015-2016 (w szt.)	18
Tabela 14.	Liczba IKZE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016	19
Tabela 15.	Aktywa IKZE według stanu na koniec roku w latach 2015-2016	20
Tabela 16.	Liczba IKZE zasilanych wpłatami w latach 2012-2016 (w szt.)	21
Tabela 17.	Wskaźnik aktywnych IKZE według stanu na koniec roku w latach 2012-2016 (w %)	22
Tabela 18.	Liczba otwartych IKZE w latach 2015-2016	24
Tabela 19.	Wypłaty z IKZE w latach 2015-2016	25
Tabela 20.	Zwroty z IKZE latach 2015-2016	25

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl